Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Karmen Zurbano Egaña

Aramaio, Araba (1923)



Aurkibidea

Biografia



Eskoriatzan jaio zen, kale-etxe batean. Aita Eskoriatzakoa eta ama Itziarkoa zen. Hiru urterekin Mertzedaria mojen eskolan hasi zen. 1937ko irailean, gerra sasoian, eskola apurtu zutenean bukatu ziren eskolok Karmenentzako. 19 urtetik 23ra arte Uribarren y Cía, (gaur Ezenarro y Cía), lantegian egin zuen lan. Gero Madrilera joan eta lau urtez neskame jardun zuen. Aramaiora ezkondu zen, bertako Eujenio Nafarraterekin. Bost seme-alaba dituzte.

Zintak

ARA-080

- **Proiektua**: Aramaioko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Elortza, Kepa
- **Data**: 2009-11-24
- **Iraupena**: 62 min
- **Euskarria**: Bideo digitala
- **Kodifikatzailea**: Oruesagasti, Ainitze

Pasarteak

1. Eskoriatzako mesedetako mojen eskola

- **Erref**: ARA-080/002
- **Iraupena**: 0:01:15. **Hasi**: 00:00:58. **Bukatu**: 00:02:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:
Hiru urte zituela hasi zen Eskoriatzako mesedetako mojen eskolan. 1937an, hegazkinek komentua apurtu egin zuten, eta mojak eskolak emateari utzi zioten.

2. Errepublika garaia, urriko iraultza

- **Erref**: ARA-080/003
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:02:13. **Bukatu**: 00:04:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:
Errepublika garaiko kontuak. 1933ko urriko iraultzan, kale-jantzian eskolak ematera behartu zituzten mojak: ezin zuten eskolarik eman moja jantziarekin. Eskolatik santu eta gurutze danak kenarazi zizkien. Kanpotik bi maistra ekarri zituzten mojek.

3. Gau-eskola

- **Erref**: ARA-080/004
- **Iraupena**: 0:00:36. **Hasi**: 00:04:02. **Bukatu**: 00:04:38
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskolaz aparteko ikasketak

Laburpena:
11 urtera arte mesedetako mojen eskolan ibili zen. Gerra garaian, eskola apurtu zuten, eta bertan eskolak emateari utzi zioten. Gero, eskola nazionaleko gau-eskolara joaten hasi zen.

4. Dotrina zaharra, euskaraz

- **Erref**: ARA-080/005
- **Iraupena**: 0:00:19. **Hasi**: 00:04:38. **Bukatu**: 00:04:57
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:
Errepublika garaian, dotrina euskaraz ikasten zuten: "dotrina zaharra" esaten zioten. Gero, gaztelaniaz ematen hasi ziren. Ez zuten zigorrik izaten euskaraz hitz egiteagatik.

5. Madrilen neskame

- **Erref**: ARA-080/006
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:04:57. **Bukatu**: 00:05:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:
23 urte zituela, neskame joan zen Madrilera Eskoriatzako beste hiru neskarekin batera. Astean behin kalera ateratzen ziren, eta euskaraz egiten zuten elkarrekin. Sekula inork ez zien ezer esan euskaraz egiteagatik. Lau urte egin zituen Madrilen.

6. 'Uribarren y Compañía' burdin lantegia

- **Erref**: ARA-080/008
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:05:46. **Bukatu**: 00:07:02
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:
19 urtetik 23 urtera bitartean, Eskoriatzako 'Uribarren y Compañía' burdin lantegian egin zuen lana. Zer lan egiten zuen azaltzen du. Sarritan, argia kendu egiten zien, eta gasogenoarekin egiten zuten lana. Gauez ere lanean aritutakoa da.

7. Kaletik, baserri-etxera

- **Erref**: ARA-080/014
- **Iraupena**: 0:01:14. **Hasi**: 00:10:45. **Bukatu**: 00:11:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:
Aramaion kalean jaio zen Eugenio, udaletxe ondoko etxe batean. Gero, baserri-etxe batera joan ziren bizitzera. Aitak lan asko egiten zuen baserrian. Aitak Eduardo izena zuen, eta baserri-etxea "Eduardona" moduan ezagutzen zen.

8. Bigarren aldiz Madrilera joan

- **Erref**: ARA-080/019
- **Iraupena**: 0:01:16. **Hasi**: 00:15:02. **Bukatu**: 00:16:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Bi alditan egon zen neskame Madrilen. Lehenengo aldian 11 hilabete egin zituen, baina gustora ez eta etxera bueltatu zen. Gero, berriz Madrilera neskame joateko aukera sortu zitzaion. Lana eskaini ziotenean Karmenek baietz esan zuen Madrilen erdi-nobio bat zuelako.

9. Neskame zegoela senargaia ezagutu

- **Erref**: ARA-080/021
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:18:10. **Bukatu**: 00:19:59
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Madrilen bigarren familia batean neskame egon zeneko kontuak. Oso gustura egon zen haiekin. Familiari buruzko azalpenak. Lau hilabete pasatzen zituzten Aramaion, eta horrela ezagutu zuen Karmenek Eugenio.

10. Ilea mozten, baserriz baserri

- **Erref**: ARA-080/023
- **Iraupena**: 0:00:20. **Hasi**: 00:20:43. **Bukatu**: 00:21:03
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Orrazkerak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:
Eugenioren aita (Karmenen senarraren aita) baserrietara joaten zen ilea moztera. Bide batez, sardinak eta antxoak eramaten zituen saltzeko. Baserrietan arrautzak hartzen zituen, eta, gero, kalean saltzen zituen.

11. Ezkondu aurretik, Bilbon neskame

- **Erref**: ARA-080/024
- **Iraupena**: 0:00:39. **Hasi**: 00:21:03. **Bukatu**: 00:21:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Senargaia ezagutu eta urte eta erdira ezkondu ziren. Madrilgo neskametza utzi egin zuen ezkontzeko zegoelako. Ezkondu aurreko hilabete batzuetan, ordea, Bilbon egon zen neskame Madrilgo ugazaben senide batzuen etxean.

12. Ama eta amona fraideentzako lanean

- **Erref**: ARA-080/025
- **Iraupena**: 0:00:53. **Hasi**: 00:21:42. **Bukatu**: 00:22:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak

Laburpena:
Karmen gaztelaniaz hitz egiten ondo moldatu izan da beti. Izan ere, Karmenen ama San Viatorgo fraideetara joaten zen arropak garbitzera, eta amona, berriz, urte luzez aritu zen fraideentzako arropa josten.

13. Gerran bizitako jazarpena

- **Erref**: ARA-080/026
- **Iraupena**: 0:02:46. **Hasi**: 00:22:35. **Bukatu**: 00:25:21
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Gerra denborako oroitzapenak. Aita kartzelan sartu zuten "gorriek", herriko beste hiru-lau lagunekin batera. Familiak jasandako jazarpenaz hitz egiten du. Behin aita kartzelatik aterata, komitean presentatu behar izaten zuen.

14. Eskoriatzako gerrako giroa

- **Erref**: ARA-080/027
- **Iraupena**: 0:00:51. **Hasi**: 00:25:21. **Bukatu**: 00:26:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:
Gerra denborako oroitzapenak. Eskoriatzako giroaz hitz egiten du. Herriko karlisten kontrako jazarpenaz hitz egiten du.

15. Medikua, sukaldaria eta rantxeroa etxean hartu

- **Erref**: ARA-080/029
- **Iraupena**: 0:01:13. **Hasi**: 00:26:29. **Bukatu**: 00:27:42
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Nazionalen aldeko mediku bat, sukaldari bat eta rantxero bat eduki zituzten etxean. Karmenen amak nahiago zuen soldaduak etxean hartzea koltxoiak entregatzea baino. Egunero ematen zien jatekoa etxera.

16. Gerran familiak bizitakoak

- **Erref**: ARA-080/032
- **Iraupena**: 0:02:27. **Hasi**: 00:29:45. **Bukatu**: 00:32:12
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ondasunen galera

Laburpena:
Gerra denborako kontuak. Nazionalekin soldadu ibili zen Eugenio. Anaia eta arreba, berriz, kartzelan egon ziren Gasteizen. Aitari etxea hutsik laga zioten.

17. Etxe zaharrak

- **Erref**: ARA-080/043
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:40:07. **Bukatu**: 00:42:22
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:
Garai bateko Aramaio nolakoa zen kontatzen du: etxe zahar asko zegoen. Lehen bizi ziren etxeari buruzko kontuak. Etxe ondoan transformadore bat zeukaten. Etxeak komuna kanpoko aldea zeukan, balkoian.

18. Kale-baserriak

- **Erref**: ARA-080/044
- **Iraupena**: 0:01:32. **Hasi**: 00:42:22. **Bukatu**: 00:43:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:
Garai bateko Aramaio nolakoa zen kontatzen du: etxe zahar asko zegoen. Kale-baserriak. Kale-baserri gehienetan hazten zituzten txerriak: zenbait etxetan ganaduak ere edukitzen zituzten.

19. Erreka

- **Erref**: ARA-080/045
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:43:54. **Bukatu**: 00:44:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:
Aramaioko erreka. Lohia asko egiten zen errekan. Lehen zaborra errekara botatzeko ohitura zegoen. Ur-biltegiak non dauden aipatzen du.

20. Aramaioko biztanleria

- **Erref**: ARA-080/046
- **Iraupena**: 0:01:07. **Hasi**: 00:44:44. **Bukatu**: 00:45:51
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak

Laburpena:
Garai bateko Aramaio nolakoa zen. Karmen Aramaiora bizitzera joan zenean, 800 biztanle inguru bizi ziren herrian; gaur egun, 1.500 inguru dira. Garai batean, jende asko joan zen Aramaiotik Arrasatera bizitzera.

21. Jauregiren autobusak

- **Erref**: ARA-080/047
- **Iraupena**: 0:00:50. **Hasi**: 00:45:51. **Bukatu**: 00:46:41
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak

Laburpena:
Jauregik lau-bost autobus zituen. Langileak Arrasatera ematen zituen autobusak. Autobusen ordutegiak.

22. Zerrajerako kooperatibara erostera

- **Erref**: ARA-080/048
- **Iraupena**: 0:00:23. **Hasi**: 00:46:41. **Bukatu**: 00:47:04
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debagoieneko lantegiak
- Ekonomia eta industria » Langileen arteko harremana eta langile-mugimenduak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:
Lehen, Aramaioko jendeak ohitura zuen Arrasateko Zerrajerako kooperatibara erostera joateko. Roneo lantegia, Karmenen senarrak bertan lan egiten zuen, Zerrejarakoa zen.

23. Lanera oinez edo bizikletaz

- **Erref**: ARA-080/053
- **Iraupena**: 0:01:24. **Hasi**: 00:50:52. **Bukatu**: 00:52:16
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Bizikletak eta motorrak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Natura » Meteorologia

Laburpena:
Roneo lantegian lan egiten zuen garaian, oinez edo bizikletaz joaten zen Eugenio Aramaiotik Arrasatera. Gero, autobusak jarri zituzten. Elurragatik lanera joan ezinda gelditzen zireneko kontuak.

24. Uribarren y Compañíako lana

- **Erref**: ARA-080/055

- **Iraupena**: 0:00:26. **Hasi**: 00:52:29. **Bukatu**: 00:52:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debagoieneko lantegiak

Laburpena:
Uribarren y Compañía lantegian zer lan egiten zuen azaltzen du.

25. Errazionamendua

- **Erref**: ARA-080/057
- **Iraupena**: 0:00:31. **Hasi**: 00:52:59. **Bukatu**: 00:53:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:
Errazionamendu garaiko kontuak. Kartilarekin astean zer jaki eskuratzen zituzten.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-10-29

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com